

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Lwów/ Galicja Wschodnia / Austro-Węgry

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Muzeum Narodowe im. króla Jana III

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

muzeum publiczne

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum Narodowe im. króla Jana III zostało utworzone w 1908 r., jego dyrektorem został Aleksander Czołowski. W zbiorach muzeum znalazły się m.in. portrety polskie (243 sztuk) od XVI. do XIX. w., sztychy oraz pamiątki po Janie III Sobieskim, numizmaty, zabytki związane z historią miasta Lwowa. Wybuch I wojny Światowej zahamował rozwój placówki. Po wojnie uporządkowano zachowane i powiększające się zbiory i udostępniono zwiedzającym. Rozwój Muzeum im. Króla Jana III przerwał wybuch II wojny Światowej. W 1940 r. zbiory zostały włączone do zbiorów ukraińskiego Muzeum Historycznego we Lwowie.

Z początkiem XX w. Kamienica Sobieskich przeszła w ręce ks. Lubomirskich, którzy w maju 1908 r. przekazali go na własność miastu. Na wniosek I. wiceprezydenta miasta dra Tadeusza Rutowskiego oraz dyrektora Archiwum Miejskiego Aleksandra Czołowskiego, delegaci Rady miejskiej uchwalą z dnia 6. sierpnia 1908 przeznaczyli kamienicę wyłącznie na cele muzealne. Po przeprowadzeniu niezbędnych prac remontowych i konserwatorskich, **12 września 1908 r. odbyło się uroczyste poświęcenie i otwarcie Muzeum im. króla Jana III.** Dyrektorem został A. Czołowski. W komnatach I i II piętra

umieszczono zgromadzone dotąd zbiory, na które złożyły się głównie W 1913 r. urządzono niewielką wystawę pamiątek po ks. Józefie Poniatowskim.

Daty działalności / zakres czasowy:

1908-1940

Dostępność

pełna

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Rodzaj pamięci

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY		1908: kamienica zwana Królewską lub Sobieskich w pierzei Rynku we Lwowie
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW		
GODZINY OTWARCIA		
DYREKTORZY		Aleksander Czołowski
ZARZĄDCA		

Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)		
---	--	--

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

--

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Konieczność ratowania i zbierania przede wszystkim tego, co w południowo-wschodnich dzielnicach b. . Rzeczypospolitej zostało jeszcze, a co świadczy, żeśmy byli tu przed wiekami i jesteśmy. Dostarczać poważny materiał do studiów i badań naukowych.

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

--

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

przedstawiciel rady masa Lwowa.

<p>Tadeusz Klemens Rutowski (1852 – 1918) - polski dziennikarz, publicysta. Studiował w Politechnice, Wydziale Prawa oraz Wydziale Filozoficznym w Wiedniu. Od 1905 r. pełnił funkcję wiceprezydenta Lwowa. W 1906 był inicjatorem założenia i został zastępcą prezesa Towarzystwa Miłośników Przeszłości Lwowa oraz Muzeum Narodowego im. króla Jana III. Podczas okupacji rosyjskiej (od 3 września 1914 do 22 czerwca 1915), pełnił funkcję prezydenta Lwowa. Od 11 lutego 1917 sprawował zarząd komisaryczny miasta. Był kolekcjonerem dzieł sztuki i redaktorem naczelnym miesięcznika „Sztuka” oraz inicjatorem założenia Miejskiej Galerii Obrazów we Lwowie.</p>

<p>Aleksander Czołowski (1865-1944) polski historyk, antykwariusz, archiwista. W 1884 r. ukończył gimnazjum w Stanisławowie. Studiował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Lwowskiego i na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu w Wiedniu. W 1890 r. uzyskał tytuł doktora filozofii na Uniwersytecie Lwowskim. W latach 1891 – 1839 pracował jako archiwariusz a następnie dyrektora Archiwum Miejskiego we Lwowie. Był inicjatorem i dyrektorem Muzeum Historycznego Miasta Lwowa oraz Muzeum Narodowego im. króla Jana III, a także jednym z inicjatorów utworzenia we Lwowie Galerii sztuki. Był członkiem: Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, Towarzystwa Naukowego we Lwowie, Polskiego Towarzystwa Historycznego, od 1897 r. członkiem korespondentem Towarzystwa Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu, od 1905 r. sekretarzem Towarzystwa</p>
--

Miłośników Przeszłości Lwowa, w 1925 r. został wiceprezesem Polskiego Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie. Był też kolekcjonerem dzieł sztuki. Pochowany na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie.

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Aleksander Czołowski - dyrektor

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Szczegółowa historia instytucji

W 1640 r. Jakub Sobieski, nabył kamienicę w Rynku we Lwowie, którą po jego śmierci (1646) odziedziczył jego syn, od 1646 r. król Polski Jan III Sobieski. Gmach, w którym król często przebywał wraz z Marią Kazimierą, był od tego czasu zwany Kamienicą Królewską lub Sobieskich i stał się ważnym miejscem na mapie Lwowa. W XVIII w. kamienica należała do rodziny Rzewuskich, później Chodkiewiczów, Ponińskich. Z początkiem XX w. gmach przeszedł w ręce ks. Lubomirskich, którzy w maju 1908 r. przekazali go na własność miastu. Na wniosek I. wiceprezydenta miasta dra Tadeusza Rutowskiego oraz dyrektora Archiwum Miejskiego Aleksandra Czołowskiego, delegacji Rady miejskiej uchwałą z dnia 6 VIII 1908 r. przeznaczili kamienicę na cele muzealne. Po przeprowadzeniu niezbędnych prac remontowych i konserwatorskich, **12 XI 1908 r. odbyło się uroczyste poświęcenie i otwarcie Muzeum im. króla Jana III**, dyrektorem został A. Czołowski. Nad portalami przedsionka znajdowały się tablice marmurowe z kon. XVIII w., na jednej umieszczony był napis : *Aedes olim Ioannis III. Regis Poloniae* (Siedziba niegdyś Jana III. króla Polski); na drugiej: *Aedes Restavratae Anno MDCCLXXXIII* (Gmach odrestaurowany w roku 1793). Osobny dział tworzyły zabytki związane z historią miasta Lwowa, głównie pamiątki cechowe, zgromadzone w ostatnich latach przez zarząd Archiwum Miejskiego, przewidywano również urządzenie zbrojowni, zabytków archiwalnych, druków, archeologicznych i lapidarium, rozważano także utworzenie działu zabytków ruskich, żydowskich, ormiańskich, odzwierciedlających życie i stosunki, które istniały na wschodnich krańcach Rzeczypospolitej. W 1913 r. urządzono niewielką wystawę pamiątek po ks. Józefie Poniatowskim. Wybuch I wojny światowej i zajęcie Lwowa przez wojska rosyjskie przerwały dalsze prace nad rozwojem placówki. Po wojnie kontynuowano prace

konserwatorskie i renowacyjne w kamienicy. Pierwotny wygląd odzyskały dawne krużganki dziedzińca oraz reprezentacyjna komnata na I piętrze. W 1921 r. uporządkowano powiększające się zbiory i udostępniono zwiedzającym. W 1929 r. zbiory odnoszące się do historii Lwowa, przeniesiono do Muzeum Historycznego m. Lwowa. W Muzeum znalazł się cenny, niewielki zbiór zabytków i pamiątek walk o niepodległość, od Powstania Kościuszki do Legionów Józefa Piłsudskiego. Rozwój placówki przerwał wybuch II wojny światowej. W 1940 r. zbiory muzeum zostały przejęte i włączone do zbiorów ukraińskiego Muzeum Historycznego we Lwowie.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

1908: portrety polskie (243 sztuk) od XVI. do XIX. w., sztychy oraz pamiątki po Janie III Sobieskim, portrety króla i jego rodziny (14 przykładów) oraz inne: medale, monety, pieczęcie, sztychy, druki, dyplomy, autografy, itd. ; Zabytki związane z historią miasta Lwowa, głównie pamiątki cechowe.

1914: zabytki historyczne i pamiątki ze zbiorów Władysława Łozińskiego, oddane miastu przez jego spadkobierców; cykl obrazów Aleksandra Sochaczewskiego pt. „ Sybir” (zakup)

Darczyńcy: Włodzimierz Kozłowski i Helena Dąbczańska, Aleksander Czołowski, ks. Wanda Lubomirska, Kornelia Chłopicka, W. Jakóbiak.

Depozyty: klasztor OO. Bernardynów we Lwowie, katedra łacińska we Lwowie, OO. Jezuici we Lwowie, ks. bisk. W. Bandurski, dra W. Kozłowski, kościoła paraf, w Założcach,

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Strategia pozyskiwania zbiorów

dary i depozyty

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

1909: I piętro - sale: Antykamera, Poczekalnia, Jadalnia królewska, Pokoik, Tronowa, Audiencjonalna, Królowej, były wypełnione głównie portretami, m. in. Jana III Sobieskiego, królowej Marii Kazimiery -Marysieńki, Władysława Jagiełło, Jana Zamojskiego, Stefana Batorego, Zygmunta III Wazy, Tadeusza Kościuszki. W Sali tronowej pod portretem króla Jana III Sobieskiego znajdowały się gabloty w których znajdowały się: autografy króla Jana III. (pisma do m. Lwowa z lat 1674—1694), królowej Maryi Kazimiery (list francuski) i królewicza Jakuba — w bocznych: panegiryki i mowy powitalne na cześć Jana III., wydane przeważnie we Lwowie, relacje bitew, dzieła odnoszące się do Jana III. itd. W gablotkach pod ścianami: *a)* dyplomy na pergaminie Jana III. dla m. Lwowa, pieczęcie, *b)* monety i medale bite na cześć Michała Korybuta Wiśniowieckiego i Jana III., współcześnie i później, między nimi w środku duży medal brązowy na pokój Grzymułtowskiego, zawarty 22. grudnia 1686 we Lwowie, w tych właśnie salach.

II. PIĘTRO.

I. sala: kolekcja portretów oraz sztychy przedstawiające portretowe królów, hetmanów, bohaterów narodowych zasłużonych od XVI. do końca XVIII. w. Stare widoki miast polskich. Ilustracje „Pamiętników J. Ch. Paska” z „Albumu Wileńskiego”, itp.

II sala: Widoki miasta Lwowa, architektury, nieistniejących zabytków, scen historycznych itd. od początku XVII. wieku (olejne, akwarele, rysunki, sztychy, litografie, drzeworyty). Wizerunki milicji lwowskiej 1818 i gwardii narodowej z 1848 r.

W środku sali: plan plastyczny Lwowa w skali 1:25.000 opracował Jan Januszewski w r. 1880.

III sala z wyżą (wnęką) zabytki cechów lwowskich. Na ścianach dawne sztandary: kowali, stolarzy, krawców itp. W gablocie: obesłania cechowe: kuśnierzy (z 1594 roku), szewców (1620), krawców, kowali, siodlarzy, zegarmistrzów, ślusarzy, nożowników, kołodziejów. Pieczęcie cechowe (tłoki) od XIV. w., skarbonki, krzyże, wota majsterskie itd. Naprzeciw: lady czyli skrzynki (kasy) cechowe: rymarzy (z portretami cechmistrzów z r. 1684), konwisarzy, zegarmistrzów, piekarzy, kowali, złotników, kominiarzy, murarzy, ślusarzy, stolarzy. Dyplomy cechowe. W szafie oszklonej: wilkomy (puchary) cechowe, ceremonialne przybory, godła, krucyfiksy, nasady sztandarów, itp. Na piecu: godła gospody ślusarskiej i piekarskiej. We wnęce: lady, majstersztyki ślusarskie, godło gospody garbarskiej, zabytki

snycerstwa lwowskiego z XVIII. w., itd. Na ścianach obok sztandarów: dwa malowidła cechowe lwowskie z XVI. w. (Ukrzyżowanie i św. Trójca) i dwa z XVII. wieku, portrety mistrzów cechowych, itd. Nad drzwiami: św. Michał zabijający smoka (na blasze).

IV sala: portrety mieszczan lwowskich (sztychy, rysunki, litografie) mężów związanych z przeszłością Lwowa, zasłużonych dla miasta, dygnitarzy duchownych, świeckich i wojskowych, profesorów uniwersytetu, artystów sceny lwowskiej itd. oraz w gablotach:

A. Monety mennicy lwowskiej: denary, kwartniki półgroszki, bite w latach 1350 do 1410 przez Kazimierza Wielkiego, Ludwika Węgierskiego, ks. Władysława Opolczyka i Władysława Jagiełłę dla Rusi i Lwowa, następnie orty bite we Lwowie w r. 1656—7 przez Jana Kazimierza. Medale odnoszące się do Lwowa od pocz. XVIII. w., bite przez miasto Lwów, lub we Lwowie. B. Cztery klucze ceremonialne m. Lwowa, srebrne z XVII. w., na znak dwóch bram (halickiej i krakowskiej) dwóch furtek (jezuickiej i bosackiej). Berło bractwa literatów, srebrne, częściowo pozłociste, z Matką Boską z roku 1678. — Berło bractwa kupców, srebrne z XVII. w. z rogami obfitości. — Dwa ceremonialne młotki i kielnia (srebrne i pozłociste) z r. 1826. C. Pieczęcie (tłoki) władz i urzędów miejskich od XVII. w. Tłoki różnych medali lwowskich itd.

Wystawy czasowe

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

b. a., *Muzeum Narodowe Króla Jana III. Przewodnik tymczasowy*, Lwów 1909.
A. Czołowski, *Muzeum Narodowe imienia Króla Jana III i jego zadania*, „Sztuka” 1911, z. 1, s. 5.
M. Treter, *Muzea współczesne. Studium muzeologiczne. Początki, rodzaje, istota i organizacja muzeów. Publiczne zbiory muzealne w Polsce i przyszły ich rozwój*, Kijów 1917, s. 62.
R. Mękicki, *Muzeum Narodowe im. Króla Jana III we Lwowie. Przewodnik po zbiorach z 12 tablicami*, Lwów 1936.
J. Miler, *Zbiory Lwowskie (IV): Muzeum Narodowe im. Jana III, "Cenne - Bezcenne - Utracone"*, 1999, nr 6 (18), s. 15

SEMINAREt. 38 * 2017 nr 2, ss. 161-173 <http://doi.org/10.21852/sem.2017.2.13> Jolanta

ZałącznyMuzeum Niepodległości w Warszawie KREOWANIE PAMIĘCI O KSIĘCIU JÓZEFIE PONIATOWSKIM W SPOŁECZEŃSTWIE POLSKIM W LATACH 1813-1913

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Ciekawe cytaty

UWAGI:

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Małgorzata Wawrzak

Data sporządzenia karty:

--

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

--

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	